

Nr. 49
11 aprilie 2022

Parlamentul Republicii Moldova

Stimate Domn / Doamnă,

Asociația Investitorilor Străini (FIA Moldova) Vă salută cordial și își exprimă înalta sa considerațiune.

Urmare a examinării proiectului de Lege pentru modificarea unor acte legislative (securitatea informațională), companiile membre FIA vin în atenția DVS cu unele aspecte principiale/sensibile, care prezintă riscuri majore. De asemenea, la prezentul aviz este anexat proiectul de lege, cu propuneri și comentarii punctate, în *track changes*.

1. Prevederea care permite SIS să dea indicații executorii privind înlăturarea cauzelor și condițiilor care contribuie la realizarea amenințărilor la adresa sistemului național de securitate trebuie să fie limitată la situațiile în care obligațiile impuse sunt prevăzute de lege. Or, norme similare sunt și în Codul de procedură penală. În practică, organele de drept folosesc asemenea norme pentru a impune o gamă largă de obligații care nu sunt prevăzute de lege, de exemplu, instalarea în magazine a panourilor informative privind infracțiunile de excrocherie la procurarea de dispozitive de comunicații, plasarea publicității TV și pe rețele sociale privind asemenea infracțiuni, informarea clienților care vizitează magazinele privind asemenea infracțiuni, identificarea tuturor cumpărătorilor de cartele preplătite pe baza actului de identitate, verificarea scopului și locului unde acestea vor fi folosite de cumpărător, preîntâmpinarea cumpărătorului privind utilizarea cartelelor preplătite numai pentru telefonie mobilă, blocarea unor pagini web în lipsa condițiilor stabilite de lege.

2. Sistarea retransmiterii serviciilor media audiovizuale și blocarea accesului utilizatorilor din Republica Moldova la paginile web trebuie să fie făcută numai pe baza listelor publicate de autoritățile competente (SIS, CA, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova). Conform legislației europene și naționale în domeniul comerțului electronic, precum și conform practicii europene, *nu se admite impunerea obligației de supraveghere generală de către furnizorii de servicii de comunicații electronice a conținutului transmis/retransmis prin rețelele de comunicații electronice*. Potrivit principiului neutralității internetului și dezvoltării societății informaționale, Statul trebuie să indice paginile web specifice accesul la care trebuie blocat sau posturile radio sau TV a cărei retransmisiune trebuie sistată. Așa procedează Uniunea Europeană:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L:2022:065:TOC>.

Furnizorii nu au întotdeauna posibilitatea de a stabili dacă un post TV sau radio retransmis este unul de stat sau are o cotă a statutului în capital, deoarece asemenea informație poate să nu fie publică. De asemenea, furnizorii nu ar trebui impuși să stabilească dacă postul sau pagina web include conținut ilegal, deoarece furnizorii nu au competențele necesare pentru a face o asemenea evaluare și calificare. Fiind amenințați cu sancțiuni dure, furnizorii vor tinde să blocheze mai mult decât este necesar, ceea ce va conduce la îngrădirea dreptului la libera exprimare și accesul la informație, precum și a libertății întrunirilor. Totodată, furnizorii nu pot stabili toate paginile web oficiale care aparțin unui stat (care pot ajunge la mii sau zeci de mii) pentru a le bloca. În plus, în lipsa unei asemenea liste întocmite de SIS, CA sau CSE, nu se va putea asigura aplicarea uniformă a acestor prevederi de către toți furnizorii, fapt care

poate avea repercusiuni nu doar pentru securitatea informațională, dar și pentru concurența între furnizori.

3. Obligația distribuitorilor de servicii media de a nu retransmite serviciile de televiziune care nu se află în jurisdicția Republicii Moldova și care conțin publicitate și teleshopping, îndreptată în mod expres și frecvent spre publicul din Republica Moldova, nu trebuie să fie aplicată dacă Consiliul Audiovizualului nu a constatat anterior că publicitatea sau teleshopping-ul conținute în serviciile de televiziune respective încalcă prevederile Codului serviciilor media audiovizuale privind publicitatea sau teleshopping-ul. În redacția actuală, aceste norme contravin Convenției europene privind televiziunea transfrontalieră, în special art. 16, și pct. 267-277 din Raportul explicativ la Convenție. Anume pentru acest motiv principal la 23.11.2021 Curtea Constituțională a declarat neconstituțională o prevedere similară introdusă la art. 66 alin. (7). Conform actelor internaționale citate, simplul fapt că postul TV conține publicitate targetată nu este un temei pentru interdicția retransmisiunii postului. O condiție suplimentară obligatorie este ca această publicitate să contravină regulilor privind publicitatea stabilite în statul targetat, care, la rândul lor, trebuie să fie clar descrise în lege. Totodată, ținând cont că controlul editorial asupra conținutului aparține furnizorilor de servicii media și faptul că distribuitorii retransmit posturile simultan cu difuzarea lor de către furnizorii de servicii media, distribuitorii nu pot și nu trebuie obligați să monitorizeze în prealabil conținutul posturilor TV retransmise și să dea apreciere corespunderii publicității conținute în post prevederilor legislației naționale. Aceasta este funcția CA. Ținând cont că asemenea încălcare poate conduce la impunerea unor amenzi mari și ulterior suspendarea autorizației de retransmisie, asemenea sancțiuni sunt justificate numai acolo unde distribuitorul deliberat încalcă regulile. Or, acest lucru nu are loc acolo unde distribuitorul este pus în situația de a verifica, înainte de retransmisia postului, conținutul care va fi retransmis și de a face aprecieri privind legalitatea acestuia. Din nou se ajunge la situația în care în RM se interzice de facto retransmisia în direct a posturilor străine, indiferent de țara din care provin. De remarcat că norma privind interdicția retransmisiunii în Republica Moldova a posturilor străine care conțin publicitate și teleshopping targetată spre publicul din Republica Moldova nu are nimic de a face cu scopul declarat de fortificare a securității informaționale a țării noastre și nu ar trebui să se regăsească în prezenta lege.

În speranța că veți lua în considerare propunerile de mai sus, Vă mulțumim anticipat și suntem la dispoziția DVS pentru a argumenta poziția expusă mai sus.

Cu profund respect,

**Director executiv
Ana Groza**

Parlamentul
Republicii Moldova

**Deputat în Parlamentul
Republicii Moldova**

nr. _____

5 aprilie 2022

**Biroului permanent
al Parlamentului Republicii Moldova**

În temeiul articolului 73 din Constituția Republicii Moldova și articolului 47 din Regulamentul Parlamentului, se înaintează cu titlu de inițiativă legislativă *proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (securitatea informațională)*.

Anexă:

- proiectul de lege;
- nota informativă.

Deputați în Parlament

LEGE
pentru modificarea unor acte normative

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art.I. – Legea privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova nr. 753/1999 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1999, nr.156, art.764), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 7 [*Atribuțiile Serviciului*] se completează cu litera h) cu următorul conținut:

„h) elaborarea și implementarea, în limita competențelor sale, a unui sistem de măsuri orientate spre descoperirea, prevenirea și contracararea acțiunilor care, conform Concepției securității informaționale a Republicii Moldova, reprezintă amenințări la adresa securității informaționale”.

2. Articolul 9 [*Obligațiile Serviciului*] litera c) se completează la sfârșit cu textul ”, inclusiv a securității informaționale naționale;”.

3. La articolul 10 [*Drepturile Serviciului*] alineatul (1), litera h) se completează la sfârșit cu textul

„h) să înainteze, în limita competenței sale, autorităților / instituțiilor publice, persoanelor juridice indiferent de tipul de proprietate, precum și persoanelor fizice, indicații executorii privind înlăturarea cauzelor și condițiilor care contribuie la realizarea amenințărilor la adresa sistemului național de securitate, *inclusiv a amenințărilor la adresa securității informaționale, cu condiția că obligațiile impuse să fie prevăzute de lege;*”

4. Legea se completează cu articolul 10/1 cu următorul cuprins:

„Articolul 10/1. *Contracararea dezinformării / răspândirii informațiilor false ce afectează securitatea informațională, vehiculate în sistemele de comunicații electronice*

(1) Furnizorii de servicii de găzduire a conținutului online și furnizorii de conținut online de pe teritoriul Republicii Moldova sunt obligați ca, la indicația executorie a Serviciului de Informații și Securitate, să întrerupă imediat, ~~cu informarea publicului,~~ transmiterea într-o rețea de comunicații electronice ori stocarea conținutului, prin eliminarea acestuia la sursă, dacă prin conținutul

Commented [MT1]: Prevederile Concepției sunt prea largi pentru a lua în baza acestora decizii de închidere a unor pagini web. Considerăm necesar de introdus criterii mai clare în baza cărora se vor lua decizii de restrângere a dreptului la libera exprimare și acces la informații.

Commented [MT2]: Considerăm că noțiunile de *securitate informațională* și *informație ce afectează securitatea spațiului informațional public* e necesar să fie coroborate între ele. Noțiunea și restricțiile nu pot fi mai largi decât restricțiile prevăzute în Constituția RM.

Commented [IA3]: O normă similară există în CPP. În practică, organele de drept folosesc asemenea norme pentru a impune o gamă largă de obligații care nu sunt prevăzute de lege, de exemplu, instalarea în magazine a panourilor informative privind infracțiunile de extorcere la procurarea de dispozitive de comunicații, plasarea publicității TV și pe rețele sociale privind asemenea infracțiuni, informarea clienților care vizitează magazinele privind asemenea infracțiuni, identificarea tuturor cumpărătorilor de cartele preplătite pe baza actului de identitate, verificarea scopului și locului unde acestea vor fi folosite de cumpărător, preîntâmpinarea cumpărătorului privind utilizarea cartelelor preplătite numai pentru telefonie mobilă, blocarea unor pagini web în lipsa condițiilor stabilite de lege, etc.

Commented [MT4]: Furnizorii de conținut și de găzduire a conținutului sunt diferiți de furnizorii de comunicații. Considerăm necesar de a compete acest articol cu următoarele:

- expunerea expresă a unor cerințe formale față de modalitatea de comunicare a indicației executorii (pentru evitarea adresărilor verbale, nerespectarea cerințelor de formă și/sau din partea persoanelor neautorizate)
- indicarea termenului pentru care se închide accesul stipularea posibilității și a condițiilor de redeschidere a paginii web în cazul în care deținătorul se conformează cerințelor legale

respectiv se promovează dezinformare/informații false ce afectează securitatea informațională.

(2) Serviciul de Informații și Securitate aprobă prin indicație executorie și face publică lista surselor cu conținut online care promovează dezinformare / informații false ce afectează securitatea informațională. Indicația executorie va conține motivele pentru care sursa cu conținut online a fost inclusă în listă și informația falsă ce afectează securitatea informațională.

(3) Furnizorii de rețea și/sau servicii de comunicații electronice accesibile publicului, în temeiul indicației executorii a Serviciului de Informații și Securitate, au obligația de a bloca imediat accesul utilizatorilor din Republica Moldova la sursele cu conținut online incluse în ordinul menționat, folosind metodele și mijloacele tehnice din posesie.

(4) Indicația executorie a Serviciului de Informații și Securitate privind lista surselor cu conținut online care promovează dezinformare / informații false ce afectează securitatea informațională poate fi contestată în instanța de judecată, de către persoanele interesate, în condițiile și termenele prevăzute de Codul administrativ, fără respectarea procedurii prealabile. Contestarea indicației executorii nu suspendă executarea acestora de către furnizorii de rețea și/sau servicii de comunicații electronice.

(5) Cererea de chemare în judecată privind contestarea indicației executorii va fi examinată în termen 10 zile calendaristice din data depunerii cererii în instanța de judecată. Prevederile prezentului alineat se aplică în mod corespunzător și examinării litigiului în apel și recurs.”

Art.II. – Legea nr.64/2010 cu privire la libertatea de exprimare (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.117–118, art.355), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 2 [Noțiuni principale], după noțiunea „informație” se introduc cinci noțiuni noi, cu următorul cuprins:

„spațiu informațional mediatic - spațiu informațional constituit structural și compozițional din totalitatea serviciilor media puse la dispoziția publicului de către instituțiile mass-media scrise, audiovizuale și on-line din țară și din străinătate care au acces în spațiul informațional național;”

„spațiu informațional public – spațiu constituit din spațiul informațional mediatic și informațiile distribuite public prin orice alte mijloace (platforme / rețele on-line, panouri fizice publicitare și informaționale de orice gen);”

„informație falsă – informație nejustificată de interesul public, expusă astfel (amestec de fapte, opinii, imagini reale sau ireale, adevărate, parțial adevărate sau

Commented [MT5]: Considerăm că este corect de utilizat „paginile web” în loc de „lista surselor cu conținut online”. Sintagma “face publică” este generală, propunem concretizarea în acest alineat a modalității în care lista respectivă se face publică, cum ar fi, de exemplu: publicarea în Monitorul Oficial sau prin comunicare direct persoanelor vizitate, sau informarea în scris prin intermediul ANRCETI.

Commented [MT6]: Propunem substituirea cuvântului “imediat” cu un termen concret, de exemplu “24 de ore din momentul comunicării indicației executorii”

Commented [MT7]: Considerăm că este corect de utilizat „paginile web” în loc de „lista surselor cu conținut online”. Contestarea indicației executorii nu suspendă executarea acestora de către furnizorii de conținut/de găzduire și/sau de rețea și/sau servicii de comunicații electronice.

Commented [MT8]: Considerăm că noțiunea de “nejustificată” este interpretabilă și propunem înlocuirea acesteia cu “neprobată” sau “care nu este bazată pe probe”

neadevărate, scoase din context sau plasate în alt context etc), încât semnificația ei inițială, intenționat sau neintenționat, este distorsionată și poate provoca înșelăciune;”

„informație ce afectează securitatea spațiului informațional public - informațiile false în stare să genereze panică, tensiuni ori conflicte sociale, conflicte militare, dezastre tehnogene, catastrofe umanitare sau altele asemenea. Asemenea informații sunt cele care:

- incită la ură sau violență;
- justifică sau promovează agresiunea militară, agresiunea de tip hibrid sau elemente ale acesteia;
- provin de la autoritățile publice din state aflate în conflicte militare declarate/recunoscute drept state-agresoare;
- justifică sau promovează terorismul;
- justifică, promovează sau glorifică regimurile dictatoriale;
- sunt ostile valorilor și proceselor democratice;
- pun în pericol bunuri publice, precum regimul democratic, securitatea națională, coeziunea socială, siguranța publică, sănătatea publică, echilibrul ecologic și altele asemenea;
- prin volumul și zona de răspândire instituie prevalarea unei ideologii în raport cu alte ideologii;
- contravin dispozițiilor organelor abilitate de gestionarea situațiilor excepționale, de asediu sau de război pe parcursul situațiilor decretate;”

„dezinformare – în sensul prezentei legi, dezinformarea semnifică procesul de răspândire intenționată, cu rea-credință, a informațiilor ce afectează securitatea spațiului informațional public;”

2. La articolul 5 [*Interzicerea cenzurii în mass-media*] alineatul (4), după cuvintele „Nu constituie cenzură” se introduce textul „interzicerea dezinformării în spațiul informațional mediatic, precum și”.

3. Articolul 6 [*Libertatea publicului de a fi informat*] se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) În scopul protejării libertății publicului de a fi informat, dezinformarea și/sau răspândirea informațiilor ce afectează securitatea spațiului informațional public sunt interzise.”

4. Se completează cu articolul 6/1 cu următorul cuprins:

„Articolul 6/1. *Protejarea libertății publicului de a fi informat prin contracararea dezinformării / informației ce afectează securitatea spațiului informațional public*

(1) În sensul prezentului articol, contracararea înseamnă acțiuni prompte îndreptate spre identificarea, evaluarea și stoparea răspândirii conținutului calificat drept dezinformare/informație ce afectează securitatea spațiului

Commented [MT9]: Considerăm că această noțiune, și anume tipurile de informații ce afectează securitatea spațiului informatic public, urmează să fie coroborate cu prevederile constituției RM, și să nu fie mai largi decât prevederile Constituționale, în special cu art. 32 Libertatea opiniei și exprimării alin. (3) care enumeră acțiunile interzise și pedepsite: „Sint interzise și pedepsite prin lege contestarea și defăimarea statului și a poporului, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial, la violență publică, precum și alte manifestări ce atentează la regimul constituțional”.

Propunem ca în Lege să fie stipulată noțiunea sintagmei ”de tip hibrid”.

informațional public, prin blocarea difuzării, preluării, diseminării și, după caz, prin eliminarea acestuia din spațiul informațional public, indiferent de originea lui.

(2) Contracarea dezinformării /informației ce afectează securitatea spațiului informațional public, exceptând spațiul audiovizual, este obligația Serviciului de Informații și Securitate.

(3) Contracarea dezinformării /informației ce afectează securitatea spațiului informațional public, răspândite în spațiul audiovizual, este obligația Consiliului Audiovizualului.

(4) Contracarea dezinformării /informației ce afectează securitatea spațiului informațional public în situații excepționale, de asediu și de război este obligația autorității de gestionare a unor asemenea situații, în cooperare cu Serviciului de Informații și Securitate și Consiliului Audiovizualului.

(5) Autoritățile obligate să contracareze dezinformarea /informația ce afectează securitatea spațiului informațional public inițiază procedura din oficiu, prin autosesizare sau prin sesizări adresate de persoane fizice sau juridice.

(6) Calificarea informației drept dezinformare / informație ce afectează securitatea spațiului informațional public este făcută prin evaluarea acesteia în rezultatul unor monitorizări cu utilizarea metodologiilor corespunzătoare.

(7) Pentru contracarea dezinformării /informației ce afectează securitatea spațiului informațional public autoritățile abilitate utilizează exclusiv procedurile și mecanismele prevăzute de lege.

(8) Acțiunile de contracare a dezinformării / informației ce afectează securitatea spațiului informațional public sunt făcute publice.

(9) Deciziile autorităților privind contracarea dezinformării /informației ce afectează securitatea spațiului informațional public pot fi contestate în instanța de judecată, de către persoanele interesate, în condițiile și termenele prevăzute de Codul administrativ, fără respectarea procedurii prealabile. Contestarea deciziilor nu suspendă executarea acestora de către subiecții vizați.

(10) Neexecutarea sau executarea parțială a deciziilor vizând contracarea dezinformării / informației ce afectează securitatea spațiului informațional public atrage după sine sancțiuni prevăzute de legislația în vigoare.”

5. La articolul 28 [*Exonerarea de răspundere a mass-mediei pentru preluarea informațiilor*], alineatul (4) se completează la sfârșit cu cuvintele „sau dacă preia informații calificate drept dezinformare / informații ce afectează securitatea spațiului informațional public”.

Art.III. – Codul penal nr. 985/2002 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 72–74, art. 195), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 181 [*Împiedicarea exercitării libere a dreptului electoral sau a activității organelor electorale*] se completează cu lit.a1) cu următorul cuprins:

„a1) săvârșită prin răspândirea dezinformării sau a informațiilor false ce vizează procesul electoral în spațiul informațional public, exceptând spațiul audiovizual;”

2. Codul se completează cu articolul 357/1 cu următorul cuprins:

„**Articolul 357/1. Neexecutarea dispozițiilor Comisiei pentru Situații Excepționale**

(1) Neexecutarea dispozițiilor Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, dacă aceasta a provocat:

- a) decesul uneia sau mai multor persoane;
- b) îmbolnăvirea în masă a oamenilor;
- c) daune în proporții deosebit de mari statului

se pedepsește cu amendă în mărime de la 550 la 850 unități convenționale sau cu închisoare de până la 3 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 2000 la 4000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate.

(2) Aceleași acțiuni săvârșite în perioada stărilor de urgență, asediu sau război,

se pedepesc cu închisoare de până la 5 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 5 la 10 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 4000 la 7000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.”

3. Codul se completează cu articolul 357/2 cu următorul cuprins:

„**Articolul 357/2. Neexecutarea hotărârilor Consiliului Suprem de Apărare**

(1) Neexecutarea hotărârilor Consiliului Suprem de Apărare, dacă aceasta a provocat:

- a) decesul uneia sau mai multor persoane;
- b) îmbolnăvirea în masă a oamenilor;
- c) daune în proporții deosebit de mari statului

se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 5 la 10 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 4000 la 7000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.”

(2) Aceleași acțiuni săvârșite în perioada stărilor de urgență, asediu sau război,

se pedepesc cu închisoare de până la 5 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un

Commented [MT10]: Considerăm că această prevedere lasă loc de interpretări. Mai mult ca atât, prevederile Codului Penal în redacția actuală deja reglementează aspectele prevăzute în acest articol al proiectului.

termen de la 5 la 10 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 4000 la 7000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.”

Art.IV. – Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr. 132–137, art.696), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 20 [*Măsurile aplicabile pe durata stării de urgență*] se completează cu litera j1) cu următorul cuprins:

„j1) sistarea difuzării programelor audiovizuale și retransmiterii serviciilor media audiovizuale calificate în urma evaluării de către Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova drept informații ce afectează securitatea spațiului informațional public sau dezinformare”.

2. La articolul 25 [*Atribuțiile Ministerului Afacerilor Interne pe durata stării de urgență*]:

la litera g), cuvintele „a stațiilor de radio și televiziune” se se înlocuiesc cu textul „a stațiilor de radiocomunicații, a sediilor și locațiilor furnizorilor de servicii media audiovizuale”;

la litera h) cuvântul „interzice” se înlocuiește cu cuvintele „previne și contracarează”.

3. Articolul 42 [*Măsurile aplicabile în perioada stării de asediu*] se completează cu litera d) cu următorul cuprins:

„d) sistarea retransmisiei serviciilor media audiovizuale de stat ori cu capital de stat, interzicerea comercializării ziarelor și revistelor de stat ori cu capital de stat, blocarea accesului utilizatorilor din Republica Moldova la paginile web oficiale incluse în lista publicată de Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, provenind din țări recunoscute internațional drept țări agresoare și din statele care oficial sprijină țările agresoare.”

4. Articolul 59 [*Măsurile aplicabile pe durata stării de război*] se completează cu litera e) cu următorul cuprins:

„e) sistarea retransmisiei posturilor de radio, televiziuni, blocarea accesului utilizatorilor din Republica Moldova la paginile web incluse în lista publicată de Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, ce difuzează știri ale statului / statelor ce realizează agresiunea militară sau au declarat război Republicii Moldova.”

Art.V. – Legea comunicațiilor electronice nr.241/2007 (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 399–410, art. 679), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

Commented [IA11]: Furnizorii nu au competențele necesare pentru a face asemenea evaluare și calificare. În plus, în lipsa unei asemenea evaluări și calificări din partea CSE, nu se va putea asigura aplicarea uniformă a acestei prevederi de către toți furnizorii, fapt care poate avea repercusiuni nu doar pentru securitatea informațională, dar și pentru concurența între furnizori.

Commented [MT12]: Considerăm că criteriul de blocare urmează să fie stabilit după conținut, ci nu după țara de origine. Din punct de vedere tehnic, este posibilă blocarea paginii web doar după IP adresă a sursei, nu putem cunoaște de unde provin paginile web.

Commented [IA13]: Conform legislației europene și naționale în domeniul comerțului electronic și practicii europene, nu se admite impunerea obligației de supraveghere generală de către furnizorii de servicii de comunicații electronice a conținutului transmis/retransmis prin rețelele de comunicații electronice. Potrivit principiului neutralității internetului și dezvoltării societății informaționale, statul trebuie să indice paginile web specifice accesul la care trebuie blocat sau posturile radio sau TV a cărei retransmisiune trebuie sistată. Așa procedează Uniunea Europeană. Furnizorii nu au întotdeauna posibilitatea de a stabili dacă un post TV sau radio retransmis este unul de stat sau are o cotă a statutului în capital, deoarece asemenea informație poate să nu fie publică. De asemenea, furnizorii nu pot stabili toate paginile web oficiale care aparțin unui stat în Internet (care pot ajunge la mii) pentru a le bloca. În plus, în lipsa unei asemenea liste întocmite de CSE, nu se va putea asigura aplicarea uniformă a acestei prevederi de către toți furnizorii, care poate avea repercusiuni nu doar pentru securitatea informațională, dar și pentru concurența între furnizori.

Commented [IA14]: Același comentariu.

Commented [MT15]: Distribuitorii și furnizorii de servicii radio, televiziuni, paginilor web nu au posibilitatea să analizeze conținutul. Propunem substituirea cuvântului “imediat” cu un termen concret, de exemplu “24 de ore din momentul comunicării indicației executării”

1. La articolul 9, alineatul (1) se completează cu litera u3) cu următorul conținut:

[Agenția efectuează reglementarea comunicațiilor electronice prin:]

„u3) controlul asupra executării de către furnizorii de rețea și/sau servicii de comunicații electronice a obligației de **blocare imediată a accesului utilizatorilor** din Republica Moldova la sursele cu conținut online calificate, în condițiile legii, de către Serviciul de Informații și Securitate și de Consiliul Audiovizualului (în cazul serviciilor media neliniare) drept informații ce afectează securitatea spațiului informațional public;”

2. Legea se completează cu articolul 96/1 cu următorul cuprins:

„Articolul 96/1. – (1) **Persoanele fizice și juridice din Republica Moldova care dețin pagini web, precum persoanele fizice și juridice care dețin pagini web cu nume din domeniul de nivel superior .md** sunt obligate să plaseze la un loc vizibil informații de contact care ar permite identificarea acestora, după cum urmează:

- în cazul **persoanelor fizice**: numele, prenumele, datele de contact (telefonul fix și/sau telefonul mobil și adresa electronică) și adresa de corespondență;

- în cazul **persoanelor juridice**: denumirea persoanei juridice, **data înregistrării și** numărul de identificare de stat (IDNO), sediul (adresa poștală, telefon, ~~fax~~, adresa electronică), numele și prenumele administratorului, ~~datele de contact (telefonul fix și/sau telefonul mobil și adresa electronică).~~

(2) În cazul lipsei informațiilor / datelor de contact care permit identificarea deținătorului, Agenția are obligația de a poate dispune blocarea accesului public către pagina web pe teritoriul Republicii Moldova.

Decizia de blocare a accesului public către pagina web **pe teritoriul Republicii Moldova** poate să intervină atunci când Agenția este sesizată sau se autosesează, iar ulterior Agenția nu poate identifica proprietarul paginii web în vederea contactării acestuia pentru remedierea deficiențelor.

(3) Decizia de blocare va fi **afișată publicată pe pagina web oficială a Agenției, înlocuind conținutul paginii web** cu indicarea informațiilor ce ar permite deținătorilor paginilor web să anunțe Agenția despre remedierea încălcărilor și motivele care au stat la baza acestora. Decizia **de blocare** poate fi contestată în instanța de judecată, de către persoanele interesate, în condițiile și termenele prevăzute de Codul administrativ, fără respectarea procedurii prealabile. Contestarea deciziei nu suspendă executarea acesteia de către furnizorii de rețea și/sau servicii de comunicații electronice.

(4) **Decizia de blocare va fi adusă la cunoștință furnizorilor** de servicii internet, **care** vor fi obligați să blocheze **accesul public pe teritoriul Republicii Moldova** la pagina web până la **rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești de anulare a deciziei de blocare sau până la recepționarea, din partea Agenției, a dovezi** deciziei de anulare a blocării, **inclusiv ca urmare a remedierii de către**

Commented [MT16]: Propunem definirea unui termen rezonabil și substituirea cuvântului “imediat” cu “24 de ore din momentul comunicării indicației executorii”

Commented [IA17]: RM nu poate impune obligații privind conținutul paginilor web care fac parte din domenii care nu aparțin RM sau aparțin unor persoane din alte state.

Commented [MT18]: Considerăm că obligarea persoanelor fizice de a-și publica datele de contact intră în contradicție cu prevederile normelor referitoare la protecția datelor cu caracter personal.

Commented [MT19]: Ce ține de persoane juridice – care este raționamentul publicării informațiilor despre administrator, care nu este deținătorul acestei pagini? Sunt datele de contact ale administratorului se vor repeta datele indicate la companie.

Commented [IA20]: Această informație nu servește la nimic.

Commented [IA21]: Este un mijloc de comunicație învechit, care este folosit foarte puțin.

Commented [IA22]: Acestea sunt date cu caracter personal și nu ar trebui făcute publice, pentru a preveni hărțuirea și alte abuzuri.

Commented [IA23]: Blocarea unei pagini web care nu conține informațiile de contact, fără ca această pagină să conțină ceva ilegal, este o măsură vădit disproporționată și îngreudește în mod nejustificat libertatea de exprimare și dreptul de acces la informații, precum și dreptul de asociere.

Commented [MT24]: Nu e clar cum va fi implementat în practică, fiindcă cota paginilor web create în RM, din totalitatea acestora, este foarte mică.

Commented [IA25]: Agenția nu poate înlocui pagina web blocată cu careva informații.

Commented [MT26]: În lege sunt definite ca - furnizor de servicii de acces la Internet.

Commented [MT27]: Din punct de vedere tehnic, blocarea paginii iweb este realizabila după IP adresa sursa.

deținătorii paginilor web a încălcărilor și motivelor ce au stat la baza emiterii decizii de blocare.

(5) Cererea de chemare în judecată privind contestarea deciziei de blocare va fi examinată în termen 10 zile calendaristice din data depunerii cererii în instanța de judecată. Prevederile prezentului alineat se aplică în mod corespunzător și examinării litigiului în apel și recurs.”

Art.VI. – Codul contravențional nr.218/2008 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr.78-84, art.100), cu modificările ulterioare, se completează după cum urmează:

1. Se completează cu articolul 365/4 cu următorul cuprins:

„Articolul 365/4. Răspândirea dezinformării sau a informațiilor ce afectează securitatea informațională a Republicii Moldova

(1) Răspândirea dezinformării sau a informațiilor ce afectează securitatea spațiului informațional public,

se sancționează cu amendă de la 400 la 450 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 800 la 1200 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de până la 6 luni.

(2) Acțiunile specificate la alin.(1) săvârșite de un grup de persoane ori săvârșite repetat în ultimele 12 luni de către o persoană sancționată deja pentru această contravenție,

se sancționează cu amendă de la 450 la 550 de unități convenționale și cu muncă neremunerată în folosul comunității pe o durată de la 40 la 60 de ore aplicată persoanei fizice,

cu amendă de la 600 la 900 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 1200 la 1500 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu privarea, în toate cazurile, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 6 luni la un an.”

2. La articolul 423/1 alineat (1), textul „și 365/2” se substituie cu textul „, 365/2 și 365/4”.

Art.VII. – Codul serviciilor media audiovizuale nr.174/2018 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr.462-466, art.766), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 1 [*Noțiuni principale*]:

la noțiunea „securitate informațională”, cuvintele „din exterior” se substituie cu cuvintele „din interiorul și/sau exteriorul țării”;

Commented [MT28]: Nu este clar cine anunță furnizorii despre aceasta?

Commented [MT29]: Considerăm că sintagma “Răspândirea dezinformării” urmează a fi definită clar, și anume: ce înseamnă răspândire, ce acțiuni vor fi considerate drept răspândire? Neexecutarea deciziei de blocare va fi considerată răspândire?

articolul se completează cu următoarea noțiune:

„*dezinformare* – răspândire de informații false sau înșelătoare (reflectate distorsionat, cu conținut fabricat, exagerat, scoase din context sau plasate într-un alt context, opinii (interesate) preluate și transformate în informații valide cu argumentare tendențioasă etc.), care sunt create, prezentate și diseminate pentru a obține un câștig economic, a induce publicul în eroare în mod deliberat sau pentru a provoca un prejudiciu public, precum și propaganda ostilă valorilor democratice și informațiile false care presupun amenințări aduse proceselor democratice, politice sau de elaborare a politicilor, ori amenințări aduse bunurilor publice precum securitatea informațională a Republicii Moldova, sănătatea cetățenilor, mediul etc.;

2. Articolul 5 [*Programele audiovizuale achiziționate*] se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:

„(2) În cazul serviciilor de televiziune, programele audiovizuale achiziționate de peste hotare trebuie să provină sau să fie produse în proporție de cel puțin 50% în statele membre ale Uniunii Europene, SUA și Canada precum și ale statelor care au ratificat Convenția europeană privind televiziunea transfrontalieră. Nu pot fi achiziționate programe produse de filiale sau reprezentanțe ale furnizorilor care provin din state care nu au ratificat Convenția europeană privind televiziunea transfrontalieră, indiferent de locul activității acestora.”

3. Articolul 6 [*Operele audiovizuale europene*] se completează cu alineatele (4)–(8) cu următorul cuprins:

„(4) În cazul serviciilor media audiovizuale liniare, furnizorii de servicii media au obligația să rezerve operelor audiovizuale europene cel puțin 50% din timpul de emisie al fiecărui serviciu, din care se scade timpul alocat știrilor, evenimentelor sportive, jocurilor, publicității, serviciilor de teletext și teleshoppingului.

(5) În cazul serviciilor media audiovizuale neliniare, furnizorii de servicii media au obligația să rezerve operelor audiovizuale europene cel puțin 30% din catalogul de programe și să le scoată în evidență.

(6) În cazul serviciilor media audiovizuale liniare, furnizorii de servicii media au obligația să rezerve operelor audiovizuale europene create de către producătorii independenți din Republica Moldova cel puțin 10% din timpul de emisie al fiecărui serviciu, din care se scade timpul alocat știrilor, evenimentelor sportive, jocurilor, publicității, serviciilor de teletext și teleshoppingului.

(7) Furnizorii de servicii media prezintă în raportul anual Consiliului Audiovizualului informații privind respectarea prevederilor alin.(4)–(6).

(8) Prevederile prezentului articol nu se aplică serviciilor de radiodifuziune sonoră, serviciilor de televiziune locale și comunitare, precum și serviciilor media audiovizuale dedicate exclusiv publicității și teleshoppingului.”

4. La articolul 17 [Protejarea spațiului audiovizual național]:

alineatul (3) se completează la sfârșit cu cuvintele „și dezinformare/informații ce afectează securitatea spațiului informațional public din interior și/sau exterior”;

alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) În vederea protejării spațiului audiovizual național și asigurării securității informaționale:

a) furnizorii de servicii media audiovizuale nu vor difuza, iar distribuitorii de servicii media audiovizuale nu vor retransmite programe audiovizuale care au fost inițial produse în state care nu au ratificat Convenția Europeană privind televiziunea transfrontalieră, cu excepția filmelor artistice și de scurt metraj care nu au conținut militar, ~~precum și~~ a emisiunilor de divertisment care nu au conținut militar, ~~precum și~~ a programelor audiovizuale care sunt produse în statele membre ale Uniunii Europene, în Statele Unite ale Americii și Canada, ~~precum și în statele care au ratificat Convenția europeană cu privire la televiziunea transfrontalieră;~~

b) furnizorii de servicii media nu vor difuza și distribuitorii de servicii media nu vor retransmite programe audiovizuale care, indiferent de proveniența lor, în condițiile legii, sunt calificate de autoritatea abilitată, în condițiile legii, drept conținând informații ce afectează securitatea spațiului audiovizual național sau dezinformare;

~~c) distribuitorii de servicii media nu vor retransmite servicii media audiovizuale care, indiferent de proveniența lor, în condițiile legii, sunt calificate de autoritatea abilitată Consiliul Audiovizual, în condițiile legii, drept conținând informații ce afectează securitatea spațiului audiovizual național sau dezinformare.”~~

articolul se completează cu alineatul (6) cu următorul cuprins:

„(6) În scopul securizării spațiului audiovizual național, Consiliul Audiovizualului asigură implementarea acțiunilor necesare în condițiile Legii nr.212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război.”

5. La articolul 27 [Retragerea licenței de emisie]:

la litera g), după textul „alin.(10)” se completează cu textul „și alin.(10/3)”;

articolul se completează cu litera h) cu următorul cuprins:

„h) furnizorul de servicii media a cărui licență de emisie a fost suspendată în conformitate cu art.84 alin.(9/1) din prezentul cod nu remediază încălcarea.”

6. La articolul 28 [Regimul juridic al proprietății furnizorilor de servicii media]:

Commented [MT30]: Sunt programe audiovizuale în grila furnizor de servicii media din RM care conțin programe audiovizuale straine. În acest caz obligația revine furnizorului sau distribuitorului?

Commented [IA31]: Se dublează.

Commented [IA32]: Distribuitorii retransmit posturile simultan cu difuzarea lor și nu au posibilitatea să redacteze conținutul posturilor în timp real. Este nevoie de o constatare prealabilă din partea CA privind faptul că un post anumit conține dezinformare. Această constatare se aduce la cunoștință distribuitorului, care este obligat să sisteze retransmisiunea lui. Așa se procedează în Uniunea Europeană: [EUR-Lex - L:2022:065:TOC - FR - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

la alineatul (1), cuvintele „și funcționează sub formă de societăți comerciale” se exclud;

articolul se completează cu alineatul (3/1) cu următorul cuprins:

(3/1) Furnizorii privați de servicii media aflați în jurisdicția Republicii Moldova care au printre fondatori și/sau proprietari beneficiari autorități / instituții publice ale altor state nu au dreptul să difuzeze comunicări comerciale audiovizuale, cu excepția celor de autopromovare.

7. La articolul 55 [*Oferta de servicii media audiovizuale retransmise*], alineatul (3) se completează cu litera c) cu următorul cuprins:

„c) serviciile de televiziune care nu se află în jurisdicția Republicii Moldova nu vor conține publicitate și teleshopping, îndreptate în mod expres și frecvent spre publicul din Republica Moldova, dacă Consiliul Audiovizualului constată că publicitatea sau teleshopping-ul conținute în serviciile de televiziune încalcă prevederile prezentului cod privind publicitatea sau teleshopping-ul.”

8. Articolul 63 [*Cerințe generale privind comunicările comerciale audiovizuale*] se completează cu alineatul (7) cu următorul cuprins:

„(7) Serviciile media care nu se află în jurisdicția Republicii Moldova retransmise de distribuitori nu vor include publicitate și teleshopping, îndreptate în mod expres și frecvent spre publicul din Republica Moldova, dacă Consiliul Audiovizualului constată că publicitatea sau teleshopping-ul conținute în serviciile media respective încalcă prevederile prezentului cod privind publicitatea sau teleshopping-ul.”

9. Articolul 66 [*Publicitatea și teleshoppingul*] alineatul (7) va avea următorul cuprins:

„(7) Distribuitorii de servicii media nu au dreptul să retransmită servicii media care nu se află în jurisdicția Republicii Moldova care conțin publicitate și teleshopping, îndreptate în mod expres și frecvent spre publicul din Republica Moldova, dacă Consiliul Audiovizualului constată că publicitatea sau teleshopping-ul conținute în serviciile media respective încalcă prevederile prezentului cod privind publicitatea sau teleshopping-ul.”

10. La articolul 75 [*Atribuțiile Consiliului Audiovizualului*]:

alineatul (3) se completează cu litera l) cu următorul cuprins:

„l) a procedurilor interne pentru implementarea acțiunilor necesare în condițiile Legii nr.212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război.”

alineatul (4) se completează cu lit.a1) cu următorul cuprins:

Commented [MT33]: Servicii media străine?
Furnizorii/distribuitorii se afla într-o jurisdicție

Commented [IA34]: În redacția inițială, aceste norme contravin Convenției europene privind televiziunea transfrontalieră, în special art. 16, și pct. 267-277 din Raportul explicativ la Convenție. Anume pentru acest motiv principal Curtea Constituțională a declarat neconstituțională la 23.11.2021 o prevedere similară introdusă la art. 66 alin. (7). Conform actelor internaționale citate, simplul fapt că postul conține publicitate targetată nu este un temei pentru interdicția retransmisiei postului. O condiție obligatorie este ca această publicitate să contravină regulile privind publicitatea stabilite în statul targetat, care trebuie să fie clar descrise. Totodată, ținând cont că controlul editorial asupra conținutului aparține furnizorilor de servicii media, distribuitorii nu trebuie să fie obligați să monitorizeze conținutul posturilor TV retransmise și să dea apreciere corespunzătoare publicității conținute în post prevederilor legislației naționale. Aceasta este funcția CA. Ținând cont de faptul că asemenea încălcări poate conduce la impunerea unor amenzi mari și ulterior suspendarea autorizației de retransmisie, asemenea sancțiuni sunt justificate numai acolo unde distribuitorul deliberat încalcă regulile. Or, acest lucru nu are loc acolo unde distribuitorul este pus în situația de a verifica înainte de retransmisia postului conținutul care va fi retransmis și de a face aprecieri privind legalitatea acestuia. Totodată, din nou se ajunge la situația în care în RM se interzice de facto retransmisia în direct a posturilor străine, indiferent de țara din care provin.

Commented [MT35]: Propunem următoarea redacție:
„Distribuitorii de servicii media nu au dreptul să plaseze publicitate sau teleshopping în serviciile media audiovizuale retransmise și să retransmită servicii media străine care conțin publicitate și teleshopping, îndreptate în mod expres și frecvent spre publicul din Republica Moldova...” în continuare după text.

Furnizorii/distribuitorii se afla în jurisdicții nu serviciile

„a1) supraveghează spațiul informațional audiovizual, exercită controlul și în cazul constatării dezinformării / informațiilor ce afectează securitatea spațiului informațional mediatic aprobă prin Decizie executorie și face publică lista programelor audiovizuale interzise spre difuzare în cadrul serviciilor media audiovizuale liniare și neliniare, precum și serviciile media audiovizuale interzise spre retransmisie în cadrul serviciilor media audiovizuale liniare și neliniare și în cadrul serviciilor media audiovizuale retransmise, aplică sancțiuni pentru încălcările admise;”

11. La articolul 80 [*Organizarea și funcționarea Consiliului Audiovizualului*]:

alin.(6) va avea următorul cuprins:

„(6) În perioada electorală, deciziile cu privire la examinarea contestațiilor și aplicarea sancțiunilor de către Consiliul Audiovizualului sunt publicate pe pagina web oficială a acestuia în termen de cel mult 24 de ore de la adoptare.”

articolul se completează cu alineatul (6/1) cu următorul cuprins:

„(6/1) Deciziile emise de Consiliul Audiovizualului prin care sunt aplicate sancțiunile prevăzute la art.84 alin.(10/1)-(10/3) din prezentul cod, sunt publicate pe pagina web oficială a acestuia în termen de cel mult 24 de ore de la adoptare.

12. Articolul 83 [*Activitatea de supraveghere și control*]:

se completează cu alineatul (4/1) cu următorul cuprins:

„(4/1) În perioada electorală, examinarea sesizărilor / petițiilor sau controlul efectuat din oficiu ce vizează acțiuni de dezinformare și/sau de răspândire a informațiilor ce afectează securitatea spațiului informațional mediatic, se efectuează de către Consiliul audiovizualului în cel mult termen de 3 zile lucrătoare din data depunerii sesizării / petiției sau de la data inițierii controlului din oficiu.”;

la alineatul (7), cifra „10” se substituie cu cifra „5”.

13. La articolul 84 [*Sancțiuni*]:

la alineatul (3) litera a), textul „art.4 alin.(3), (4) și (6)–(9),” se exclude;

alineatul (4) se completează la final cu textul „cu excepția art.55 alin.(3) lit.c).”

alineatul (6) se completează cu litera f) cu următorul cuprins „f) nerespectarea prevederilor stipulate la art.4 alin.(3), (4) și (6)–(9)”

articolul se completează cu alineatul (8/1) cu următorul cuprins:

„(8/1) Se sancționează cu suspendarea dreptului de a difuza comunicările comerciale audiovizuale de la 6 luni până la 12 luni furnizorii de servicii media care

au comis în mod repetat, în decurs de 12 luni, încălcările prevăzute la art.4 alin. (3), (4) și (6)–(9). Suspendarea dreptului de a difuza comunicările comerciale audiovizuale se aplică după ce au fost aplicate gradual sancțiunile prevăzute la alin. (6)-(8).”

articolul se completează cu alineatele (9/1)-(9/4) și (10/1)-(10/7) cu următorul cuprins:

„(9/1) Se sancționează cu suspendarea licenței de emisie furnizorul de servicii media care a încălcat decizia Consiliului Audiovizual privind suspendarea dreptului de a difuza comunicările comerciale audiovizuale prevăzute la alineatul (8/1).

(9/2) Se sancționează cu amendă de la 25000 de lei la 30000 de lei distribuitorii de servicii media pentru încălcarea prevederilor prevăzute la art.55, alin. (3) lit. c), art.63 alin.(7) și art. 66 alin. (7) din prezentul cod.

(9/3) Se sancționează cu amendă de la 40000 de lei la 70000 de lei distribuitorii de servicii media pentru încălcarea repetată a prevederilor prevăzute la art.55 alin. (3) lit. c), art.63 alin.(7) și art.66 alin.(7) din prezentul cod.

(9/4) Se sancționează cu suspendarea autorizației de retransmisie pentru o perioadă de la 6 luni până la 12 luni distribuitorii de servicii media pentru încălcarea repetată a prevederilor prevăzute la alin.(9/3).

(10/1) Se sancționează cu amendă de la 40 000 de lei la 70000 de lei furnizorii de servicii media care au difuzat conținuturilor calificate drept dezinformare sau informație ce afectează securitatea spațiului informațional audiovizual.

(10/2) Se sancționează cu amendă de la 70 000 de lei la 100000 de lei furnizorii de servicii media care au difuzat conținuturilor calificate drept dezinformare sau informație ce afectează securitatea spațiului informațional audiovizual.

(10/3) Se sancționează cu retragerea dreptului de emisie, pe o perioadă de până la 3 zile, furnizorii de servicii media care au difuzat conținuturilor calificate drept dezinformare sau informație ce afectează securitatea spațiului informațional audiovizual.

(10/4) Se sancționează cu retragerea dreptului de a difuza / publica informații despre reflectarea alegerilor, pe o perioadă de până la 3 zile, furnizorul de servicii media care reflectă campania electorală fără a avea acest drept sau care adoptă tratamente privilegiate față de unele partide sau unii concurenți electorali, în virtutea statutului social și/sau a funcțiilor pe care le dețin candidații acestora, a relațiilor de rudenie sau afiliere de natură private, precum și care încalcă obligația de echitate, responsabilitate, echilibru și imparțialitate în perioada electorală.

(10/5) Se sancționează cu suspendarea licenței de emisie, pe o perioadă de până la 7 zile, furnizorul de servicii media care nu se conformează și nu execută sancțiunea prevăzută la alin.(10/1) și/sau (10/4). Suspendarea licenței de emisie se aplică după ce a fost aplicată repetat sancțiunea prevăzută la alin.(10/1) și/sau (10/4).

Commented [MT36]: Nu e clară formularea. Reiese că e încălcare repetată a încălcării repetate?

Commented [MT37]: Este diferență între 10/2 și 10/1?

(10/6) Retragera dreptului de a difuza anunțuri publicitare pentru o anumită perioadă poate fi aplicată în toate cazurile și ca sancțiune complementară.

(10/7) Se sancționează cu amendă de la 70000 de lei la 100000 de lei, furnizorii de servicii media care încalcă principiile generale și particularitățile de reflectare a alegerilor, prevăzute în Codul electoral.

(10/8) Se sancționează cu retragerea dreptului de a difuza/publica publicitate comercială și electorală contra plată pe o perioadă de 7 zile, furnizorul de servicii media care a admis repetat încălcările prevăzute la art.84 alin.(10/7).

(10/9) Se sancționează cu retragerea dreptului de a reflecta campania electorală până la data alegerilor, furnizorul de servicii media care se sustrage de la aplicarea sancțiunii prevăzute la art.84 alin.(10/8) și/sau care a admis încălcarea repetitivă a prevederilor Codului Electoral pentru care a fost sancționat în conformitate cu prevederile art. 84 alin.(10/7).”

la alineatul (10), textul „alin.(4)-(8)” se substituie cu textul „alin.(4)-(8/1)”;

alineatul (15) se completează la final cu cuvintele „fără a fi necesară depunerea unei cereri prealabile”;

la alineatul (16), după cuvintele „încălcarea prevederilor” se introduce textul „art. 4.”.

14. În cuprinsul codului:

cuvântul „retransmisiune”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvântul „retransmisie” la forma gramaticală corespunzătoare;

cuvintele „participant la”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvântul „care a ratificat” la forma gramaticală corespunzătoare.

Art. VIII. – (1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția prevederilor Art.VII. pct.3 referitoare la completarea cu alin.(6) a art.6 din Codul serviciilor media audiovizuale nr.174/2018 care vor intra în vigoare la expirarea termenului de 2 ani din data intrării în vigoare a prezentei legi.

(2) Guvernul, în termen de 3 luni de la data publicării prezentei legi, va examina necesitatea și prezenta Parlamentului eventuale propuneri pentru aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege.

(3) Titularii licențelor de emisie, în termen de 30 zile de zile din momentul publicării prezentei legi, vor ajusta conținutul licenței de emisie la prevederile art.28 alin.(3/1) din Codul serviciilor media audiovizuale nr.174/2018.

~~(4) Titularii autorizațiilor de retransmisie vor ajusta oferta serviciilor media în decurs de 3 luni de la intrarea în vigoare a prevederilor art. 63 alin.(7) și art.66 alin.(7) din Codul serviciilor media audiovizuale nr.174/2018 și vor solicita reperfectarea autorizației de retransmisie.~~

(5) Consiliul Audiovizualului:

a) în termen de 60 zile din momentul intrării în vigoare a prezentei legi, va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege și va asigura examinarea și aprobarea actelor administrative necesare pentru punerea în aplicare a acesteia;

b) în termen de 30 zile din momentul expirării termenului indicat la alin.(3-4) al prezentului articol, va reexamina licențele de emisie și autorizațiile de retransmisie acordate anterior, prin prisma exigențelor stabilite de prevederile prezentei legi.

Commented [IA38]: Motivele au fost expuse mai sus.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

NOTĂ INFORMATIVĂ
la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative
(securitatea informațională)

Denumirea autorului și a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative este elaborat de către un grup de deputați în Parlamentul Republicii Moldova, în condițiile

articolului 73 din Constituție și articolului 47 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr.747/1996.

În context, este de menționat că la definitivarea prezentului proiectului de lege au fost implicați și membrii Grupului consultativ de experți pentru îmbunătățirea legislației mass-media, constituit pe lângă Comisia parlamentară cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media.

Subsecvent, la definitivarea proiectului au fost luate în considerație obiecțiile și recomandările expertizei efectuate de către experții Oficiului Consiliului Europei la Chișinău, în cadrul [proiectului](#) „Susținerea pluralismului media și a libertății de exprimare în Republica Moldova”.

Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Dezinformarea și informațiile false au constituit și constituie o provocare pentru securitatea informațională a Republicii Moldova în particular, precum și pentru securitatea națională la general.

În prezent, în contextul evoluțiilor geopolitice, precum și a situației pandemice generate de infecția coronavirus, amploarea acestui fenomen se simte cu desăvârșire, fiind răspândite în continuare știri care induc în eroare publicul în mod intenționat și au un impact semnificativ asupra percepției oamenilor.

Astfel, având în vedere amploarea fenomenului de răspândire a dezinformării și/sau a informațiilor ce afectează securitatea spațiului informațional public, intervenția la nivel legislativ pentru a asigura o contracarare promptă a acestui fenomen este mai mult decât necesară.

Revizuirea cadrului normativ în acest sens constituie și un obiectiv setat în Strategia securității informaționale a Republicii Moldova pentru anii 2019–2024 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr.257/2018.

Astfel, în Strategia securității naționale a Republicii Moldova, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr.153/2011, este indicat la pct.4.7 că „*Securitatea informațională a statului* ține și de provocările cu caracter mediatic îndreptate împotriva Republicii Moldova. În acest sens, va fi ajustat un cadru normativ relevant, vor fi instituite mecanisme eficiente de monitorizare, de control și de implementare în vederea diminuării discrepanțelor și a provocărilor existente, protejării societății de eventuale *tentative de dezinformare și/sau de informare manipulative* din exterior. În acest proces va fi consultată societatea civilă.”

În continuare, potrivit Legii nr.299/2017 privind aprobarea Concepției securității informaționale a Republicii Moldova, securitatea informațională reprezintă o componentă inseparabilă a securității naționale (pct.7 și 28).

La fel, Concepția securității informaționale stabilește că printre *obiectivele de bază în domeniul asigurării securității informaționale* este și monitorizarea spațiului informațional și depistarea **acțiunilor de dezinformare și/sau de**

informare manipulatorie din interiorul sau exteriorul țării (pct.12 lit.c)), iar una din *principalele amenințări la adresa securității informaționale* este și **alterarea conținutului informațiilor vehiculate în spațiul public** (prin manipulare, dezinformare, prin tănuirea sau falsificarea informației) cu scopul de a genera panică, tensiuni ori conflicte sociale (pct.13 lit.f)).

În același context, în Strategia securității informaționale a Republicii Moldova pentru anii 2019–2024, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr.257/2018, sunt indicate următoarele considerente:

„11. Campaniile de dezinformare sînt orientate spre accentuarea neîncrederii, a confuziei și a destabilizării situației sociopolitice a statului, spre influențarea percepțiilor și a preferințelor existente în diferite comunități sociale. Acest fapt poate duce la controlul, de către diverși actori, al comportamentului unei părți a societății, precum și la influențarea politicilor interne și externe ale statului. [...]

49. Pe parcursul afirmării, consolidării și dezvoltării sale ca stat, Republica Moldova a fost supusă în repetate rînduri unor campanii de denigrare informațională, în special de influență externă, cu un impact negativ sporit asupra populației.

50. Intensificarea propagandei și a dezinformărilor are loc în special în timpul unor evenimente de interes național, în scopul influențării deciziei politice atît a statului, cît și a cetățeanului. În funcție de anumite evoluții interne/externe, se mizează pe crearea unei stări de nemulțumire socială.[...]

56. La etapa actuală, *propaganda, dezinformarea și/sau informarea manipulatorie sînt extrem de dinamice*, iar resursele alocate în acest scop de către terți depășesc cu mult capacitățile de răspuns și de combatere a fenomenului respectiv ale Republicii Moldova.”

Nu în ultimul rînd, este de notat că în Codul serviciilor media audiovizuale nr.174/2018, *securitatea informațională* este definită ca stare de protecție a resurselor informaționale, a persoanei, a societății și a statului, inclusiv prezența unui ansamblu de măsuri pentru asigurarea protecției persoanei, a societății și a statului **de eventuale tentative de propagandă, dezinformare și/sau de informare manipulatorie** din exterior și pentru neadmiterea agresiunii mediatice îndreptate împotriva Republicii Moldova.

Prin urmare, avînd în vedere că la ora actuală, legislația națională în materie nu reglementează prevenirea răspîndirii și combaterea tentativelor de dezinformare și/sau a informațiilor false, ce afectează atît securitatea informațională, cît și starea generală de securitate, se impune revizuirea și amendarea cadrului legal existent în sensul:

(i) definirii și uniformizării noțiunilor privind dezinformarea și informațiile ce afectează securitatea spațiului informațional public, în vederea prevenirii răspîndirii acestora în spațiul informațional public;

(ii) ajustării sancțiunilor administrative, contravenționale și penale; și

(iii) stabilirii și clarificării atribuțiilor instituțiilor statului competente pentru prevenirea și contracararea dezinformării/informațiilor false în spațiul informațional public. etc.

Principalele prevederi din proiect și evidențierea elementelor noi

Printre principalele reglementări propuse de prezentul proiect de lege, se evidențiază următoarele elemente:

La Art.I se propune completarea Legii nr.753/1999, prin stabilirea unei atribuții noi pentru Serviciul de Informații și Securitate (SIS), în sensul că Serviciul va elabora și implementa un sistem de măsuri orientate spre descoperirea, prevenirea și contracararea acțiunilor care, conform Concepției securității informaționale a Republicii Moldova, reprezintă amenințări la adresa securității informaționale.

La fel, proiectul de lege propune clarificarea și detalierea dimensiunii unui drept existent al Serviciului de Informații și Securitate [*indicația executorie*], și acțiunile ce urmează a fi întreprinse pentru contracararea dezinformării sau răspândirii informațiilor false ce afectează securitatea informațională vehiculată în sistemele de comunicații electronice. Astfel, SIS va avea dreptul să înainteze, în limita competenței sale, autorităților / instituțiilor publice, persoanelor juridice indiferent de tipul de proprietate, precum și persoanelor fizice, indicații executorii privind înlăturarea cauzelor și condițiilor care contribuie la realizarea amenințărilor la adresa sistemului național de securitate, inclusiv a amenințărilor la adresa a securității informaționale.

La Art.II proiectul de lege propune definirea în Legea nr.64/2010 cu privire la libertatea de exprimare a noțiunilor de „*spațiu informațional mediatic*”, „*spațiu informațional public*”, „*informație falsă*”, „*informație ce afectează securitatea spațiului informațional public*” și „*dezinformare*” ce se va aplica în sensul legislației privind libertatea de exprimare. Subsecvent, în scopul protejării libertății publicului de a fi informat, prevederile din proiect stabilesc că dezinformarea și/sau răspândirea informațiilor ce afectează securitatea spațiului informațional public sunt interzise. În acest sens, pentru protejarea libertății publicului de a fi informat prin contracararea dezinformării/informațiilor false în spațiul informațional public, prin noul art.6/1 sunt reglementate competențele, acțiunile și procedurile autorităților responsabile.

La art.III și VI sunt prevăzute sancțiunile penale și contravenționale pentru neexecutarea dispozițiilor Comisiei pentru Situații Excepționale sau a hotărârilor Consiliului Suprem de Apărare, precum și pentru răspândirea dezinformării sau a informațiilor false ce afectează securitatea informațională a țării.

La Art.IV proiectul de lege propune amendarea Legii nr.212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, în sensul dezvoltării atribuțiilor

și măsurilor aplicabile pentru protejarea spațiului informațional în perioada stării de urgență, de asediu și de război.

La Art.V se propune completarea Legii comunicațiilor electronice nr.241/2007 în sensul stabilirii că Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației va efectua reglementarea comunicațiilor electronice, inclusiv prin controlul asupra executării de către furnizorii de rețea și/sau servicii de comunicații electronice a obligației de blocare imediată a accesului utilizatorilor din Republica Moldova la sursele cu conținut online calificate, în condițiile legii, de către Serviciul de Informații și Securitate și de Consiliul audiovizualului (în cazul serviciilor media neliniare) drept informații ce afectează securitatea spațiului informațional public.

La fel, proiectul propune reglementarea faptului că persoanele fizice și juridice care dețin pagini web sunt obligate să plaseze informații de contact la un loc vizibil care ar permite identificarea acestora, precum și acțiunile autorității responsabile și procedurile aferente în aceste situații.

La **Art.VII** proiectul de lege vine să reglementeze în Codul serviciilor media audiovizuale o noțiune detaliată a „dezinformării”, care este inspirată din definiția dezinformării conținută în [Codul](#) Uniunii Europene de bune practici privind dezinformarea, precum și să stabilească acțiunile furnizorilor de servicii media audiovizuale și ale Consiliului Audiovizualului.

Proiectul de lege propune re-adoptarea a unei serii de prevederi abrogate de precedentul Parlament prin Legea nr.241 din 16.12.2020, printre care normele privind programele audiovizuale achiziționate, operele audiovizuale europene și cele ce țin de protejarea spațiului audiovizual național. Totodată, proiectul propune completarea cu prevederi noi, legat de comunicările comerciale audiovizuale, retransmisiunea publicității și teleshoppingului.

Inter alia, în scopul protejării spațiului audiovizual național și asigurării securității informaționale, se introduc noi prevederi: *a)* furnizorii de servicii media audiovizuale nu vor difuza, iar distribuitorii de servicii media audiovizuale nu vor retransmite programe audiovizuale care au fost inițial produse în state care nu au ratificat Convenția Europeană privind televiziunea transfrontalieră, cu excepția filmelor artistice și de scurt metraj care nu au conținut militar, precum și a emisiunilor de divertisment care nu au conținut militar și a programelor audiovizuale care sunt produse în statele membre ale Uniunii Europene, în Statele Unite ale Americii și Canada, precum și în statele care au ratificat Convenția europeană cu privire la televiziunea transfrontalieră; *b)* furnizorii de servicii media nu vor difuza și distribuitorii de servicii media nu vor retransmite programe audiovizuale care, indiferent de proveniența lor, în condițiile legii, sunt calificate drept conținând informații ce afectează securitatea spațiului audiovizual național sau dezinformare.

În partea ce ține de sancțiunile aplicabile, este de observat că în redacția actuală a art.84, Codul serviciilor media audiovizuale prevede sancțiuni care se aplică în mod gradual furnizorilor de servicii media, în următoarea ordine: *avertizare publică, amendă, suspendarea licenței de emisie și retragerea licenței de emisie.*

Respectiv, prin soluțiile legislative propuse de prezentul proiect de lege se propune completarea art.84 din Codul serviciilor media audiovizuale cu o serie de sancțiuni, printre care:

- pentru încălcarea prevederilor privind **programele audiovizuale locale**, se exclude sancțiunea cu avertizare publică și se introduce un nou tip de sancțiune, și anume suspendarea dreptului de a difuza comunicările comerciale audiovizuale de la 6 luni până la 12 luni și suspendarea licenței de emisie a furnizorului de servicii media care a încălcat decizia Consiliului Audiovizual privind suspendarea dreptului de a difuza comunicările comerciale audiovizuale,

- pentru încălcarea prevederilor privind **retransmisiunea publicității și teleshoppingului**, se introduc sancțiuni cu amenzi de la 25000 de lei la 30000 de lei, și 40000 de lei la 70000 de lei pentru încălcarea repetată a prevederilor, urmate de suspendarea autorizației de retransmisie pentru o perioadă de la 6 luni până la 12 luni pentru încălcarea repetată a prevederilor legate de retransmisiunea publicității și teleshoppingului,

- ținând cont că **dezinformarea** afectează securitatea națională și securitatea informațională a țării și în virtutea faptului că a fost introdusă o nouă definiție în Codul serviciilor media audiovizuale a dezinformării, se impune completarea art. 84 cu sancțiuni ce vizează acțiunile de dezinformare. Totodată, pornind de la faptul că dezinformarea este considerată o încălcare la fel de gravă precum discursul care incită la ură, sunt aplicate aceleași trepte de sancțiuni prevăzute pentru încălcarea respectivă (cu amenzi de la 40000 la 70000 și de la 70000 la 100000), dar și introducerea unei sancțiuni mai aspre pentru încălcarea repetată a acestor prevederi - retragerea dreptului de emisie, pe o perioadă de până la 3 zile, furnizorilor de servicii media care au difuzat conținuturilor calificate drept dezinformare sau informație ce afectează securitatea spațiului informațional audiovizual.

În context, este de menționat că prin [Hotărârea nr.34/2016](#), Curtea Constituțională a emis o *adresă*, unde ținând cont de rolul și importanța presei, Curtea a subliniat necesitatea modificării legislației cu privire la răspunderea în perioada campaniilor electorale și a solicitat Parlamentului să instituie instrumente eficiente, care ar permite autorităților responsabile aplicarea unor sancțiuni cu executare imediată și disuasive, cum ar fi *suspendarea dreptului de emisie pentru întreaga perioadă a campaniei electorale*, pentru acele instituții media care încalcă obligația de imparțialitate în perioada electorală.

Totodată, este de notat că la elaborarea acestor soluții legislative s-a ținut cont și de raționamentele Curții Constituționale din Hotărârea nr.17/2012 pentru controlul constituționalității unor prevederi din Codul audiovizualului, unde Curtea a statuat că:

„În fapt, decizia de a „suspenda” licența unui radiodifuzor are același efect ca și „suprimarea” ei. [...] În context, Curtea reține că retragerea licenței radiodifuzorilor reprezintă un caz de „privare de proprietate”. Pe de altă parte, Curtea reține că, *în cazul suspendării licenței*, interesul material al radiodifuzorului de a exploata o rețea de televiziune sau radio *nu este atins, în măsura în care această suspendare nu durează o perioadă excesivă de timp*, iar radiodifuzorul este capabil de a difuza programe de televiziune sau radio, după expirarea acestei perioade.” (a se vedea pct.41-42 și 74 din [Hotărârea nr.17/.2012](#)).

Astfel, potrivit jurisprudenței constituționale, dacă retragerea licenței ar putea fi un caz de „privare de proprietate”, atunci în cazul retragerii dreptului de a difuza unele informații în perioada electorală, retragerii dreptului de emisie sau suspendării licenței de emisie, *interesul material al proprietarilor nu este atins*, în condițiile în care *aceste sancțiuni nu durează o perioadă excesivă de timp* iar furnizorul de servicii media este capabil de a difuza programe de televiziune/radio, atât în timpul retragerii dreptului de a difuza, cât și după expirarea perioadei pentru care a fost aplicată sancțiunea.

La **Art.VIII** sunt stabilite dispozițiile tranzitorii și datele temporale pentru intrarea în vigoare normele în cauză. Astfel, pe de o parte, titularii licențelor de emisie, în termen de 30 zile de zile din momentul publicării legii, vor ajusta conținutul licenței de emisie la prevederile art.28 alin.(3/1) din Codul serviciilor media audiovizuale, iar titularii autorizațiilor de retransmisie vor ajusta oferta serviciilor media în decurs de 3 luni de la intrarea în vigoare a prevederilor art.63 alin.(7) și art.66 alin.(7) din același cod și vor solicita reperfectarea autorizației de retransmisie. Pe de altă parte, Consiliul Audiovizualului în termen de 30 zile din momentul expirării termenelor stabilite pentru titularii licențelor de emisie și titularii autorizațiilor de retransmisie, va reexamina licențele de emisie și autorizațiile de retransmisie acordate anterior, prin prisma exigențelor stabilite de prevederile prezentei legi.

Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația UE

Proiectul de lege nu are drept obiectiv și nu conține norme privind armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

Fundamentarea economico-financiară

<p>Prezentul proiect de lege nu prevede cheltuieli bugetare și implementarea proiectului de lege nu necesită cheltuieli financiare și alocarea mijloacelor financiare suplimentare din bugetul de stat.</p>
<p>Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare</p>
<p>Prezentul proiect de lege se încadrează în cadrul normativ în vigoare și nu necesită operarea unor modificări în alte acte normative.</p>
<p>Avizarea și consultarea publică a proiectului</p>
<p>Din momentul înregistrării, proiectul este plasat pe pagina oficială a Parlamentului. Totodată, în scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul de lege urmează a fi supus avizării / consultării publice de către autoritățile publice responsabile de implementarea prevederilor conținute în proiect, alte instituții interesate, precum și de către organizațiile de media din societatea civilă din domeniu.</p>
<p>Constatările expertizei anticorupție și expertizei juridice</p>
<p>Proiectul de lege urmează a fi expertizat de către Centrul Național Anticorupție și Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului.</p>
<p>Constatările altor expertize</p>
<p>Proiectul nu conține aspecte ce vizează reglementarea activității de întreprinzător, respectiv, nu este necesară elaborarea Analizei Impactului de Reglementare (AIR).</p>

Deputați în Parlament